

De achterkant van verhalen

Anders kijken naar de Bijbel en Koran

JOS VAN REMUNDT

Uitgeverij Eburon,
Utrecht 2020
ISBN: 9789463013079,
420 pagina's, €29,50

In het voorwoord vertelt Salima Essakkati, kunstenaar en imam, over een voor haar inspirerende droom. Ze beveelt dit boek aan als een introductie voor wie de drie monotheïstische godsdiensten wil vergelijken en duiden.

De auteur Jos van Remundt wil met dit boek aantonen dat er niet één juiste interpretatie bestaat bij teksten en verhalen die in de Bijbel en de Koran staan. Zijn achterliggende zorg daarbij is dat bepaalde manieren van interpreteren (waarbij geen ruimte is voor de vrije rede) een ongunstige invloed kunnen hebben op het maatschappelijke leven. Het is duidelijk dat hij zich keert tegen letterlijke lezingen van verhalen in Bijbel en Koran. Hij wil lezers inspireren om zelf op zoek te gaan naar het verhaal achter de verhalen. Hoewel de titel van dit boek alleen ingaat op de Bijbel en Koran, is er ook aandacht voor een joods perspectief op verhalen uit de Tenach en kernervaringen uit andere levensbeschouwingen.

Wat tref je aan?

Het eerste deel van het boek bevat de probleemstelling en duiding, waarin Van Remundt signaleert dat de belangstelling voor verhalen uit tradities terugloopt en dat er kennis en inzicht nodig is om de verhalen uit Bijbel en Koran te interpreteren. Als voorbeelden van verschillende manieren van interpreteren plaatst hij fundamentalistisch, orthodox, liberaal en vrijzinnig naast elkaar. Deze wijzen van interpreteren worden langs hoofdlijnen getypeerd en bijvoorbeeld schematisch toegespitst op een scheppingsmythe (p. 65). Van Remundt stelt dat verhalen ertoe doen omdat ze antwoorden kunnen geven op levensvragen. Hij pleit ervoor om over verhalen te communiceren aan de hand van levensvragen. In een hoofdstuk over mythen en verbeelding vertelt hij meer over legenden, *maassija*, relikwieën, sagen, sprookjes, fabels en archetypen. In het tweede deel biedt Van Remundt inzicht en informatie over de boeken van de monotheïstische godsdiensten, vanuit drie perspectieven:

Abraham, Paulus en Mohammed. Dit deel sluit af met een hoofdstuk over diversiteit, waarin kort veel onderwerpen worden aangestipt. Het derde deel draagt de titel: 'De praktijk toen en nu'. Er is aandacht voor vertalingen vroeger, nu en specifiek voor kinderen, afbeeldingen en muziek. Aan het slot van dit deel wordt de verbinding tussen lezer, levensvragen en verhaal weer opgepakt en zijn er praktische tips hoe je met verhalen kan werken.

Permanente educatie

Als doelgroep voor dit boek wordt genoemd: iedereen die meer wil leren over de verhaaltradities die in onze diverse samenleving voortleven. Al lezend herken je de jarenlange inzet van Van Remundt als opleidingsdocent op een pabo en als drijvende kracht van de Stichting Echelon.¹ Van Remundt heeft een indrukwekkende hoeveelheid informatie verzameld en op een toegankelijke manier bijeen gebracht in een prachtig geïllustreerde uitgave. De afbeeldingen, zowel op het titelblad als in het boek zelf, zijn mooi en bieden een eigen ingang tot vele verhalen. Je kunt het boek bij herhaling ter hand nemen om in te kijken en te lezen. Voor docenten GL zal veel van de inhoud bekend zijn en zullen er ook kritische reacties zijn op duidingen in hoofdlijnen van maatschappelijke en religieuze ontwikkelingen. In uitspraken over bepaalde groepen gelovigen en overzichtelijke schema's weet Van Remundt soms te typeren, maar doet hij de complexe werkelijkheid ook weer te kort, terwijl hij juist oog heeft voor de diversiteit die binnen groepen gelovigen aan-

wezig is. Dan is verdere verdieping nodig en heb je als docent een basis waar je goed op aan kunt aansluiten. Het is een mooie vondst dat hij voor verder onderzoek per hoofdstuk bronnen voor verdieping aanreikt onder de titel 'Permanente educatie'. Hierin staan allerlei publicaties en websites die de moeite van het bestuderen waard zijn. Dit boek is naast een lees- en kijkboek ook een bronnenboek, dat zeker een plek verdient in de mediatheek van de school of in het klaslokaal.

Cocky Fortuin-van der Spek

¹ Zie www.stichtingechelon.nl